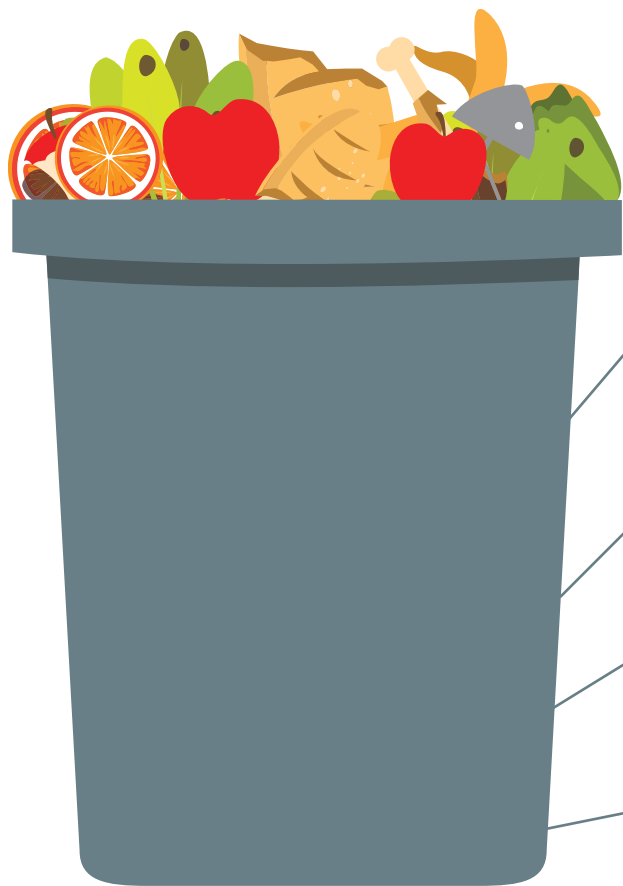

MAISTO ŠVAISTYMAS - KODĖL SUMAŽINTI MAISTO ATLIEKAS SVARBU?

Dr. Tatjana Tranavičienė

MAISTO ŠVAISTYMO VALDYMO SISTEMA

01 Kodėl reikia imtis veiksmų siekiant sumažinti maisto švaistymą?

02 Maisto švaistymo apibrėžimas

03 Maisto švaistymas: galiojantys reglamentai

04 Valdymo sistema, padėsianti sumažinti maisto švaistymą

01

KODĖL REIKIA IMTIS VEIKSMŲ SIEKIANČIAMS
SUMAŽINTI MAISTO ŠVAISTYMĄ?

KODĖL REIKIA IMTIS VEIKSMŲ SIEKIANT SUMAŽINTI MAISTO ŠVAISTYMĄ

VALDYMAS AKCENTUOJANT KOVĄ SU MAISTO ŠVAISTYMU

NAUJAUSI DUOMENYS APIE MAISTO ŠVAISTYMĄ KELIA NERIMĄ

Apie 17%

viso maisto prekybos, maisto paslaugų bei vartotojų lygmenyse yra prarandama arba iššvaistoma kiekvienais metais¹

Apskaičiuota, kad apie 14% maisto netenkama tarp derliaus nuėmimo ir tiekimo etapų

Apskaičiuota, kad apie 8–10% metinių ŠESD emisijų sukelia maisto nuostoliai ir maisto švaistymas¹

Metinės ekonominės išlaidos siekia **1 trilijoną USD**, išlaidos aplinkos apsaugai – **700 milijardų USD**, o socialinės išlaidos – **900 milijardų USD**

<https://www.fao.org/policy-support/policy-themes/food-loss-food-waste/en/>
<https://sdg12hub.org/sdg-12-hub/see-progress-on-sdg-12-by-target/123-food-loss-waste>

Skaičiai atspindi visus šešis antropogeninės kilmės šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijų tipus, įskaitant žemės naudojimo, žemės naudojimo paskirties keitimo ir miškininkystės (angl. trumpinys LULUCF) sukeltas emisijas. Duomenys apie šalį yra iš 2012 m., o duomenys apie maisto nuostolius ir švaistymą – iš 2011 m. (naujausi turimi duomenys). Siekiant išvengti dvigubo paskaičiavimo, prie šalių rezultatų nepridedami maisto nuostoliai ir švaistymas.

Šaltinis: CAIT, 2015; FAD, 2015. *Food wastage footprint & climate change*. Roma: FAO.

WORLD
RESOURCES
INSTITUTE

PAGRINDINĖS PRIEŽASTYS, SKATINANČIOS IMTIS VEIKSMŲ

NEPAKANKAMA MITYBA

TURIME IMTIS VEIKSMŲ SIEKDAMI SUMAŽINTI MAISTO ŠVAISTYMĄ
VALDYMAS AKCENTUOJANT KOVĄ SU MAISTO ŠVAISTYMU

NEPAKANKAMA MITYBA – PASAULINĖ PROBLEMA

1 iš 9 žmonių
pasaulyje šiuo metu trūksta maisto

Tai sudaro apie
690 milijonų žmonių

* JT duomenys

MAISTO ŠVAISTYMO VALDYMO SISTEMA

45 %

vaikų iki 5 metų
mirčių

įvyksta dėl
nepakankamos mitybos

3,1

milijono
vaikų kiekvienais
metais

APLINKA

TURIME IMTIS VEIKSMŲ SIEKDAMI SUMAŽINTI MAISTO ŠVAISTYMĄ
VALDYMAS AKCENTUOJANT KOVĄ SU MAISTO ŠVAISTYMU

MAISTO ŠVAISTYMO POVEIKIS APLINKAI

Biologinės įvairovės
nykimas

Miškų kirtimas siekiant
išplėsti teritoriją

Žemės plotų
pereikvojimas /
dirbamos žemės
nualinimas

Padidėjęs cheminių trąšų
naudojimas

Maisto nuostoliai ir švaistymas
sukelia 8–10 % metinių
pasaulinių ŠESD emisijų

Tvarkomų atliekų,
išskiriančių metano dujas, kurių poveikis
šiltnamio efektui yra 21 kartą didesnis nei
anglies dioksido, kiekio padidėjimas

MAISTO ŠVAISTYMO VALDYMO SISTEMA

PASAULINĖS INICIATYVOS, INTEGRUOTOS Į DARNAUS VYSTYMOŠI TIKSLUS

Darbo srautas, skirtas kovai su maisto švaistymu

Vienas iš 169 Darnaus vystymosi tikslams įgyvendinti numatytų uždavinių yra skirtas **kovai su maisto švaistymu**

Darnaus vystymosi tikslo Nr. 12 uždavinys 12.3:

Per pusę sumažinti vienam gyventojui tenkanti pasaulinį maisto švaistymą mažmeniniu ir vartotojų lygiu, taip pat sumažinti maisto nuostolius gamybos ir tiekimo grandinėse, įskaitant nuostolius po derliaus nuėmimo.

02

MAISTO ŠVAISTYMO APIBRĖŽIMAS

MAISTO ŠVAISTYMO APIBRĖŽIMAS

Pagal 2012 m. sausio 19 d. Europos Parlamento rezoliuciją dėl maisto švaistymo prevencijos: ES maisto grandinės veiksmingumo gerinimo strategijos

MAISTO ŠVAISTYMAS

Vis dar valgomų ir žmonėms visiškai tinkamų vartoti maisto produktų pašalinimas iš maisto tiekimo grandinės dėl ekonominių ar estetinių priežasčių arba dėl artėjančios galiojimo pabaigos.

Šie maisto produktai yra išmetami ir sukelia neigiamą išorinį poveikį tiek aplinkos apsaugos, tiek ekonominiu atžvilgiu.

03

MAISTO ŠVAISTYMAS: GALIOJANTYS REGLAMENTAI

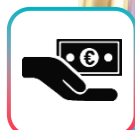
MAISTO ŠVAISTYMAS: GALIOJANTYS REGLAMENTAI

2012 m. sausio 19 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl maisto švaistymo prevencijos:
ES maisto grandinės veiksmingumo gerinimo strategijos

Parengti gaires, kuriomis būtų siekiama išspręsti maisto švaistymo problemą, ir veiksmingiau naudoti išteklius jų maisto tiekimo grandinės skyriuose

Sumažinti šviežių maisto produktų kainą iki žemesnės nei gamybos sąnaudos kainos, kai artėja produktų galiojimo pabaiga

Numatyti ekonomines paskatas, skirtas maisto švaistymui mažinti

Skatinti mažmenininkus dalyvauti programose, skatinančiose maisto produktų perskirstymą perkamosios galios neturintiems piliečiams

Taikyti priverstinę atliekų tvarkymo politiką, galiojančią visoms maisto grandinės grandims, taikant principą „teršėjas moka“

Įtraukti visus maisto tiekimo grandinės dalyvius – Europos politinės darbotvarkės prioritetas
Maisto švaistymo problemos sprendimas visuose tiekimo ir vartojimo grandinių etapuose

Sudarant viešųjų pirkimų sutartis, pirmenybę teikti įmonėms, užtikrinančioms nemokamą nesuvartotų (neparduotų) produktų perskirstymą perkamosios galios neturintiems piliečiams ir skatinančioms konkrečius veiksmus siekiant sumažinti maisto švaistymą

ES STRATEGIJA „NUO LAUKO IKI STALO“ – PAGRINDINIAI VEIKSMAI

Judėjimas link sveikesnės ir tvaresnės ES maisto tiekimo sistemos,
Europos žaliojo kurso kertinis akmuo

Užtikrinti, kad europiečiai turėtų įperkamo, sveiko ir tvariai pagaminto maisto

Kovoti su klimato kaita

Apsaugoti aplinką ir išsaugoti biologinę įvairovę

Užtikrinti sąžiningą ekonominę grąžą maisto tiekimo grandinėje

Plėtoti ekologinį ūkininkavimą

Pagrindinės aptariamoms temoms

- | Žiedinė biologinė ekonomika
- | Ekologinis ūkininkavimas
- | Pesticidų rizikos mažinimas
- | Maistinių medžiagų pertekliaus mažinimas
- | Antimikrobinis atsparumas
- | Gyvūnų gerovė
- | Tvarus vartojimas / ženklavimo suderinimas
- | Maisto nuostoliai / švaistymas (1/2 / žmogui iki 2030)
- | Sukčiavimas maisto tiekimo grandinėje / atsekamumo priemonės
- | Naujoji bendra žemės ūkio ir žuvininkystės politika

Skaitkite - Ką F2F reiškia maisto pramonei

MAISTO ŠVAISTYMAS: GALIOJANTYS REGLAMENTAI

Jungtinių Amerikos Valstijų Žemės ūkio departamento ir Aplinkos apsaugos agentūrų bendradarbiavimas: raginama iki 2030 m. 50 proc. sumažinti maisto švaistymą

2030 lyderiai

- 2030 m. Kovos su maisto nuostoliais ir maisto švaistymu lyderiai – įmonės, viešai įsipareigojusios **iki 2030 m. 50 proc.** sumažinti maisto nuostolius ir švaistymą savo veikloje Jungtinėse Valstijose.
- **Įsipareigojo 34 įmonės ir jų tiekimo grandinės.**

Ekonomiški sprendimai

- Maisto nuostolius ir maisto švaistymą sumažinusios įmonės gali padėti prasimaitinti nepasiturinčioms šeimoms ir sumažinti neigiamą iššvaistyto maisto poveikį aplinkai.
- Verslo ištekliai, skirti sumažinti maisto švaistymą:
  - Lyderių verslo scenarijai ir ataskaita, 12.3, tarptautinė maisto švaistymo mažinimo koalicija.
  - Kovos su maisto švaistymu aljanso Gerosios praktikos vadovas pramonei.
  - „ReFed“ (įvairių suinteresuotųjų subjektų pelno nesiekianti organizacija) parengtas ekonomiškų metodų ir išteklių, skirtų maisto švaistymo sprendimams, planas „Ekonominė maisto švaistymo sprendimų analizė“.

Aukojimas

- Priimta nemažai įstatymų, palengvinančių tokį aukojimą.

Mokesčių privilegijos

- Federalinė vyriausybė suteikia įmonėms **didesnes mokesčių lengvatas.**

PASAULINĖS INICIATYVOS, PADEDANČIOS PRAMONEI NUSTATYTI MAISTO ŠVAISTYMO MAŽINIMO TIKSLUS

Vartotojų prekių klausimų forumo (CGF)
Kovos su maisto švaistymu koalicija

CGF: 400 mažmenininkų, gamintojų, paslaugų teikėjų, ir kitų suinteresuotųjų subjektų 70-yje šalių.

10x20x30 iniciatyva

Padidinti privataus sektoriaus indėlį į pasaulinį tikslą iki 2030 m. **50 proc. sumažinti maisto nuostolius ir švaistymą**, sutelkiant pastangas **tiekimu grandinės pradžioje**.

Iš pradžių iniciatyva skyrė didžiausią dėmesį **bent 10-iai didžiausių maisto mažmenininkų ir teikėjų pasaulyje** ir skatino juos laikytis „tikslas-priemonė-veiksmas“ metodo bei **įpareigoti 20 savo pagrindinių tiekėjų daryti tą patį**, taip iki 2030 m. per pusę sumažinant savo maisto nuostolius ir maisto švaistymą.

Jau **prisijungė 17 dalyvių**.

„LABEL ANTI-GASPILLAGE ALIMENTAIRE“

MINISTÈRE
DE LA TRANSITION
ÉCOLOGIQUE

Liberté
Égalité
Fraternité

ISO STANDARTO DARBO GRUPĖ

ISO/TC 34

ISO/TC 34/SC 20

Maisto nuostoliai ir maisto švaistymas

Grupėje yra „BV Denmark“ (Lone Hansen)

ORGANIZACIJOS, SIEKIANČIOS MAISTO ŠVAISTYMO MAŽINIMO TIKSLŲ

2030 m. JAV Kovos su maisto nuostoliais ir maisto švaistymu lyderiai

Įsipareigojusios organizacijos Kanadoje

Taip pat JAV „EPA Food Recovery Challenge“ dalyviai, Vartotojų prekių klausimų forumo dalyviai

TESCO pagrindiniai tiekėjai

Courtauld 2025 (JK):

200 organizacijų viešai įsipareigojo sumažinti maisto nuostolius ir švaistymą (**Sąrašas**).

Maisto nuostolių ir maisto švaistymo protokolas yra kelių suinteresuotųjų subjektų partnerystė, sukūrusi pasaulinį Maisto nuostolių ir maisto švaistymo apskaitos ir ataskaitų teikimo standartą.

Šio protokolo misija yra užtikrinti platų maisto nuostolių ir maisto švaistymo standarto pritaikymą, kad įmonės, vyriausybės, miestai ir kt. būtų geriau informuoti apie maisto nuostolius ir švaistymą bei jaustų motyvaciją sumažinti šį neveiksmingumą.

STEERING COMMITTEE

❖ NVO standartus gali patvirtinti išorės trečioji šalis

➔ Papildomos galimybės aptarnauti klientus, jau naudojančius šį įrankį

04

KOVOS SU MAISTO ŠVAISTYMU VALDYMO SISTEMA

„BUREAU VERITAS“ MAISTO ŠVAISTYMO VALDYMO SISTEMA (angl. trumpinys FWMS)

01 KAS YRA MAISTO ŠVAISTYMAS IR KAIP VALDYMO SISTEMA GALI PADĖTI SU JUO KOVOTI?

02 APIMTIS

03 VALDYMO SISTEMA

04 IŠTEKLIAI

05 PREVENCIJOS PLANAS BEI MAISTO NUOSTOLIŲ IR MAISTO ŠVAISTYMO VALDYMAS

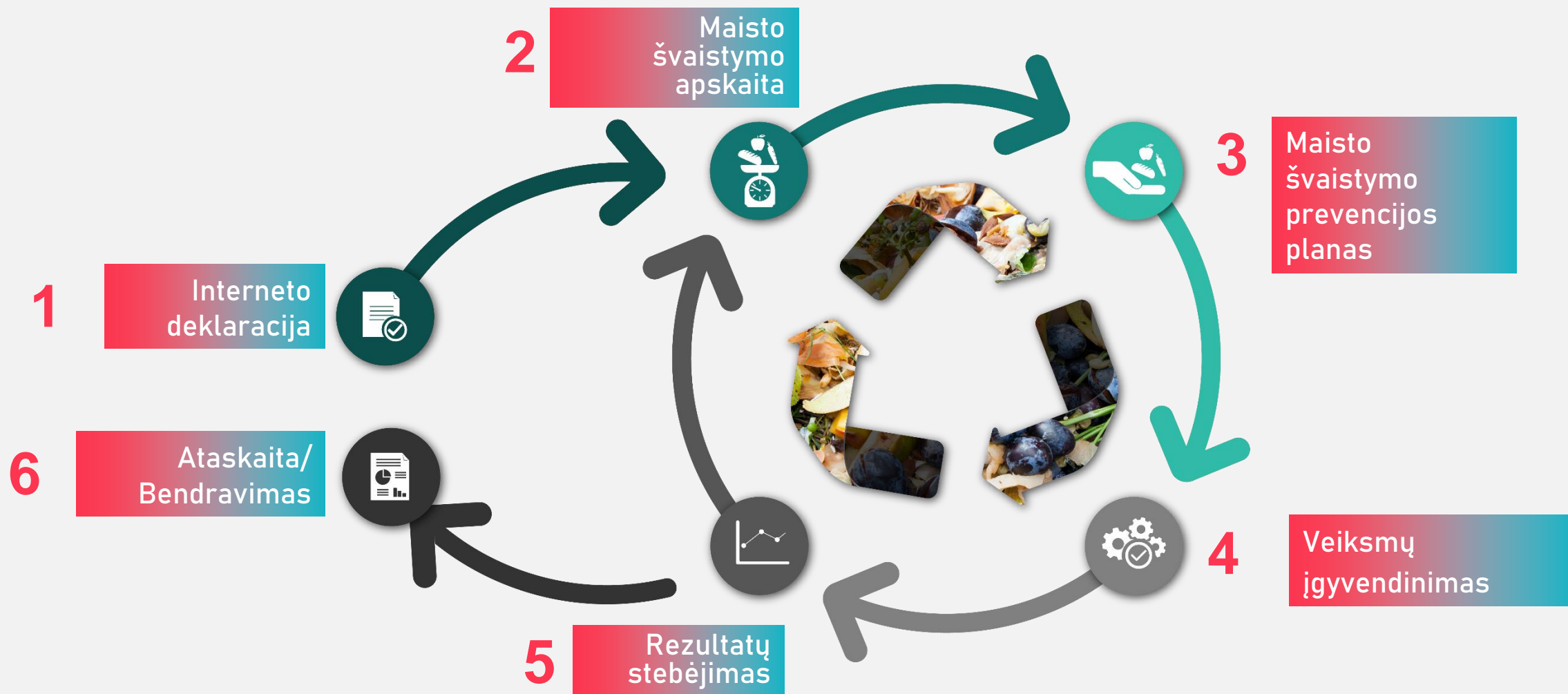

06 STEBĖSENOS IR PAŽANGOS PRIEŽIŪRA

CERTIFIED
**BV FOOD WASTE
MANAGEMENT
STANDARD**

KOVOS SU MAISTO ŠVAISTYMU VALDYMO SISTEMA (FWMS)

„BUREAU VERITAS“ MAISTO ŠVAISTYMO VALDYMO SISTEMA (FWMS)

1 FWMS APIBRĖŽIMAS, DOKUMENTAI IR INFORMACIJOS APIE FWMS APIMTĮ ATSKLEIDIMAS VISUOMENEI

GEOGRAFINIS
lygmuo

VEIKSMŲ
lygmuo

Neįtraukiamų
teritorijų
**PAGRINDIMAS
DOKUMENTAIS**

Nurodo, ar FWMS ribose turi
būti svarstomos.
nevalgomos maisto dalys.

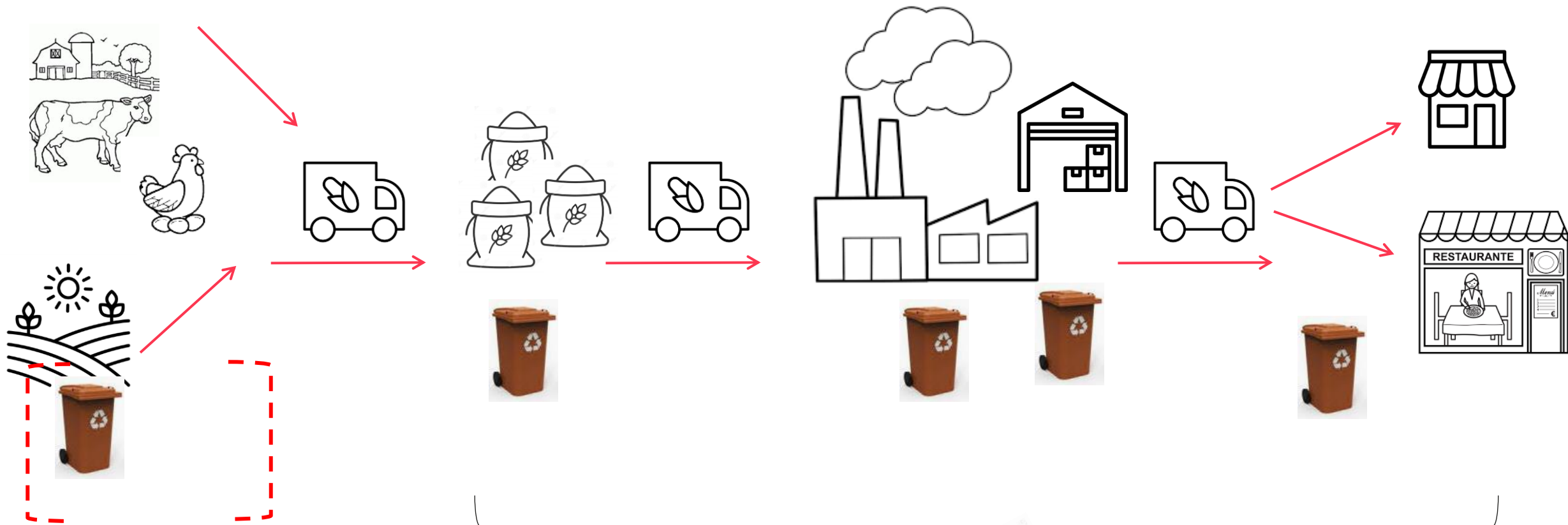

Nurodo, ar **FWMS apimtis** bus
papildomai svarstoma.

MAISTO ŠVAISTYMO VALDYMO SISTEMA FWMS

2 MAISTO ŠVAISTYMO APSKAITA

MAISTO ŠVAISTYMO VALDYMO SISTEMA

FWMS

3 PREVENCIJOS PLANAS

Kiekvienam uždaviniui

Uždavinių pagrindimas

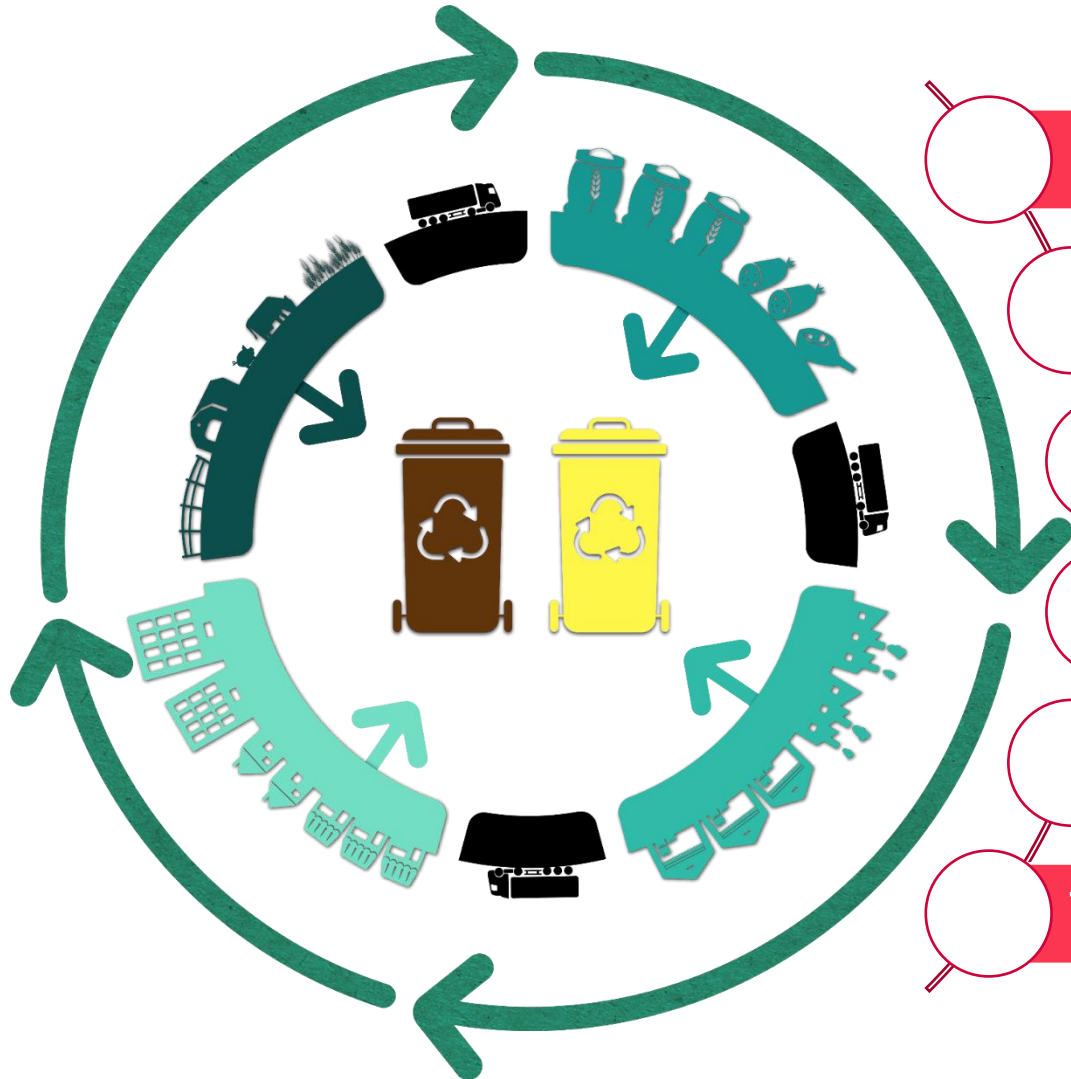
Įgyvendinami veiksmai

Atsakomybės

Ištekliai (produktai, žmonės, finansai)

Laiko juosta

Tolesnių veiksmų planas

MAISTO ŠVAISTYMO VALDYMO SISTEMA FWMS

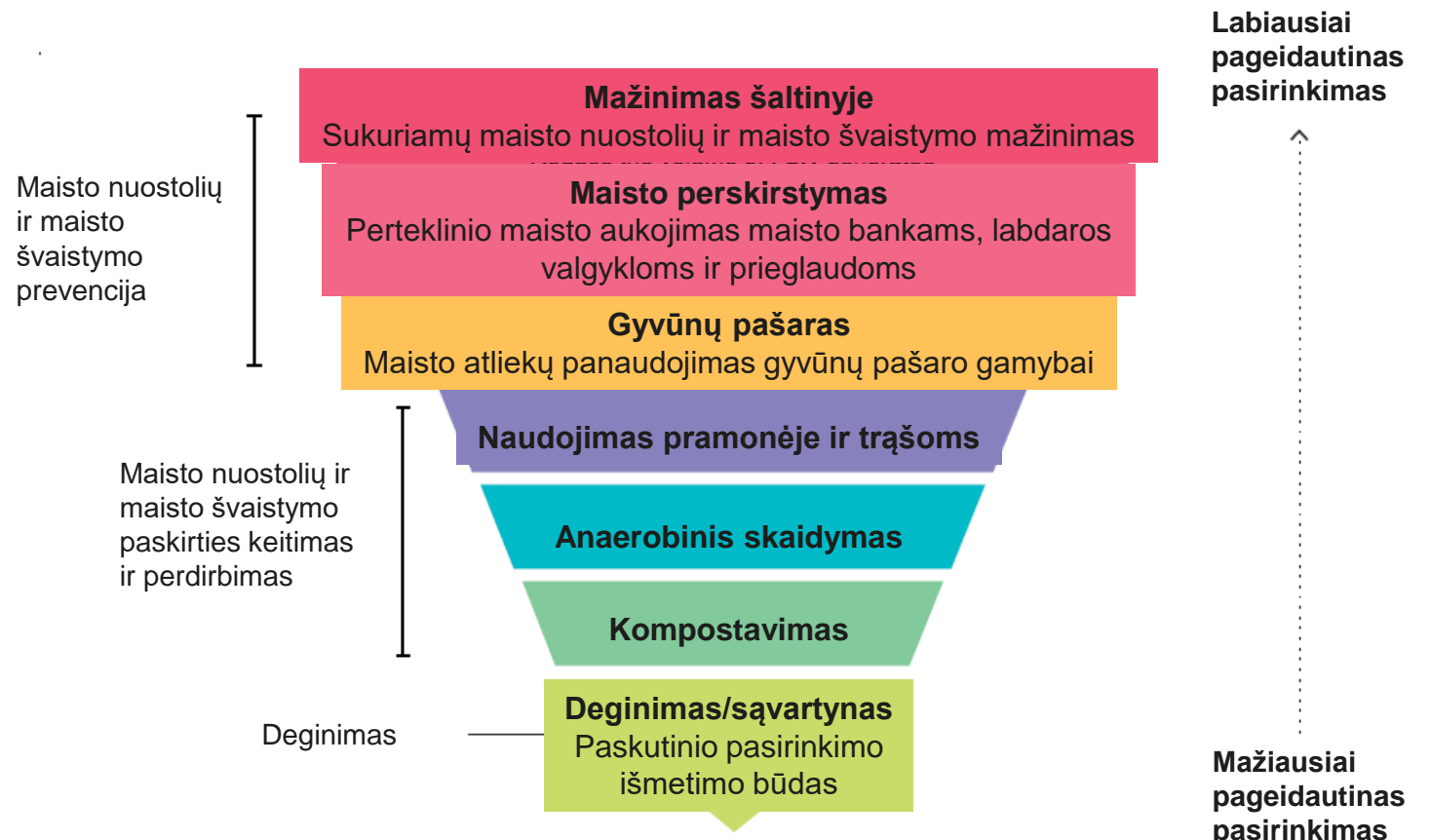
4 VEIKSMŲ ĮGYVENDINIMAS

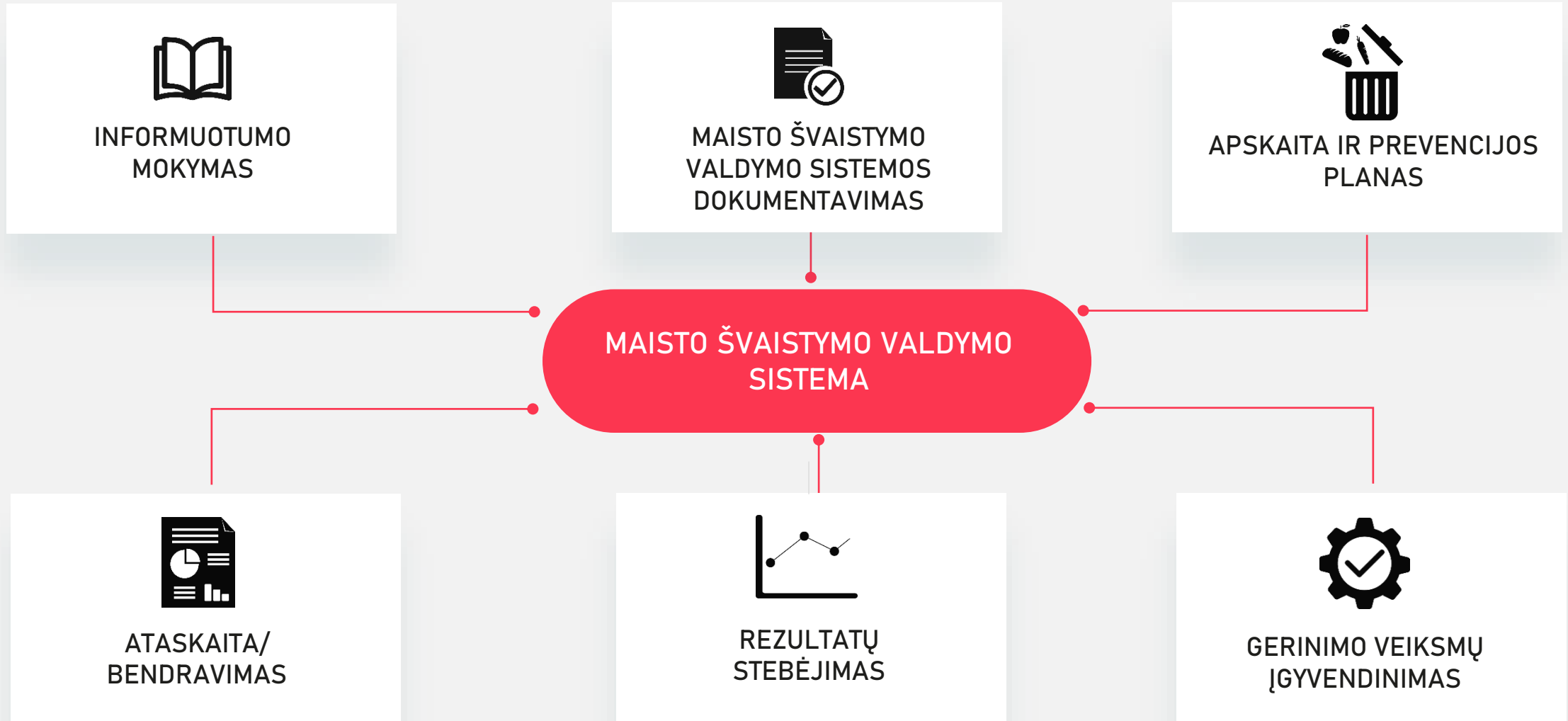
Jungtinių Tautų
maisto ir žemės ūkio
organizacija

Jungtinių Tautų maisto ir
žemės ūkio organizacijos **PIRAMIDĖ:**
Įgyvendinamų veiksmų hierarchija

Organizacija privalo apibrėžti
kiekybinius uždavinius ir metinius
tikslus laikantis prioritetų
hierarchijos.

MAISTO ŠVAISTYMO VALDYMO SISTEMA (VISAPUSIŠKAS POŽIŪRIS)

MAISTO ŠVAISTYMO VALDYMO SYSTEMOS AUDITO UŽDAVINIAI

Surinkti ir patikrinti informaciją

Surasti įrodymus

Nustatyti ir įvertinti spragas
(neatitikimus)

Parengti audito rezultatus ir išvadas

Klausimai ir atsakymai

**BUREAU
VERITAS**

KURIAME PASAULĮ, KURIUO GALIMA PASITIKĖTI

SEKITE MUS

socialiniuose tinkluose

WWW.BUREAUVERITAS.LT